

# KANAÄN

## Post Zionisme

### Inleiding

Het Israëliisch-Palestijns conflict behoort tot de meest besproken en moreel beladen kwesties van de moderne tijd. In het publieke discours wordt het vaak voorgesteld als een strijd tussen twee volkeren met gelijkwaardige historische claims en wederzijdse trauma's. Een nadere analyse toont echter een diepere asymmetrie. Het gaat niet om een klassieke oorlog tussen staten, maar om een structureel koloniale bezetting, ingebed in ideologie, ondersteund door wereldmachten en gelegitimeerd door religieuze narratieven.

Het uitgangspunt van dit essay is dat de kern van het conflict niet militair, maar moreel van aard is. De bezetting van Palestina en de vorming van Israël als exclusieve etnische staat zijn uitingen van een structurele weigering om Palestijnen als volwaardige mensen te erkennen. Vanuit dit morele perspectief wordt betoogd dat de enige duurzame oplossing niet ligt in hervorming binnen de huidige staatsstructuur, maar in het overstijgen van het zionistische project ten gunste van een seculiere, gelijkwaardige staat: **Kanaan**.

### 1. Koloniale continuïteit en morele asymmetrie

Hoewel Israël zichzelf presenteert als een toevluchtsoord voor een bedreigd volk, is de oprichting van de staat in 1948 onlosmakelijk verbonden met koloniale logica. De **Nakba** — de massale verdrijving van Palestijnen, verwoesting van dorpen en inbeslagname van land — vormt niet slechts een tragisch begin, maar het structurele fundament waarop de Israëliische staat rust. De westerse steun voor dit proces was geen uitdrukking van humanitaire bezorgdheid, maar van geopolitiek belang. Israël werd de strategische voorpost van westerse invloed in een regio die men cultureel als 'anders' bleef beschouwen.

De morele asymmetrie van het conflict ligt in de verhouding tussen bezetter en bezette. De Palestijnse bevolking leeft onder militaire controle, zonder gelijke rechten, met beperkte bewegingsvrijheid, en blootgesteld aan systematische onteigening. De Israëliische staat beheerst het luchtruim, het water, de grenzen en de infrastructuur. De verhouding is die van kolonisator en gekoloniseerde, niet van twee gelijkwaardige nationale entiteiten.

Deze koloniale continuïteit is zichtbaar in de nederzettingenpolitiek op de Westelijke Jordaanoever, de blokkade van Gaza, en de segregatie in rechtssystemen en publieke voorzieningen. Het vormt een modern systeem van apartheid waarin raciale en religieuze identiteit bepalend zijn voor toegang tot grond, veiligheid en burgerschap.

## **2. De ideologische kern van het zionisme**

Het zionisme ontstond als reactie op eeuwenlange antisemitische vervolging en de catastrofe van de Holocaust. De wens om een veilige thuishaven voor Joden te creëren is begrijpelijk en historisch legitiem. Toch heeft de concretisering van die wens in de vorm van een exclusieve Joodse staat geleid tot een moreel dilemma. De veiligheid van het ene volk werd gerealiseerd door de onteigening van het andere.

De zionistische ideologie vertrekt vanuit het idee dat Joodse identiteit slechts volledig kan worden gewaarborgd binnen een eigen staat. Daarmee verschuift de nadruk van emancipatie naar exclusiviteit. Deze logica van etnische homogeniteit is niet fundamenteel verschillend van de nationalistische ideologieën die in Europa zelf de voedingsbodem vormden voor uitsluiting en vervolging.

Het zionisme, in zijn politieke manifestatie, reproduceert daarmee het koloniale schema dat het beweerde te overstijgen: een project van beschaving, veiligheid en vooruitgang dat de inheemse bevolking neerzet als achtergebleven, irrationeel of gevaarlijk. De koloniale erfenis van het Europese denken over ras en identiteit blijft zo aanwezig in een project dat juist uit dat continent voortkwam als antwoord op vervolging.

## **3. Het misbruik van herinnering**

De Holocaust is een onuitwisbaar litteken in de menselijke geschiedenis. Het mag nooit worden gerelativeerd, noch instrumenteel worden gebruikt. Toch wordt in het politieke discours de herinnering aan de Shoah vaak ingezet ter rechtvaardiging van het zionistische project. Kritiek op Israël wordt dan gelijkgesteld aan antisemitisme, waardoor het ethische gesprek onmogelijk wordt gemaakt.

Deze instrumentalisering van trauma heeft diepe gevolgen. Ze verandert herinnering in ideologie en slachtofferschap in morele onschendbaarheid. Het lijden van de Joden, universeel in zijn betekenis, wordt zo vernauwd tot een exclusieve identiteitspolitiek. Daarmee wordt de kern van het herdenken uitgehold: de erkenning van de menselijke waardigheid van ieder individu, ongeacht afkomst.

Het morele gewicht van de Holocaust kan geen vrijbrief zijn voor nieuwe vormen van onderdrukking. De zin “nooit meer” verliest zijn universele kracht wanneer zij slechts voor sommigen geldt. Waar herinnering selectief wordt ingezet, wordt zij tot propaganda gereduceerd.

## **4. Gaza als morele spiegel**

De humanitaire situatie in Gaza toont de uiterste consequentie van een politiek die veiligheid boven menselijkheid stelt. De langdurige blokkade, de herhaalde militaire operaties, de vernietiging van infrastructuur en de beperking van basisvoorzieningen zoals water en medische zorg hebben een catastrofale situatie gecreëerd.

Internationale waarnemers, waaronder rapporteurs van de Verenigde Naties, hebben herhaaldelijk gewezen op de kenmerken van collectieve bestraffing en zelfs op elementen van genocide. Hoewel de term juridisch complex is, is de morele dimensie duidelijk: de systematische vernietiging van de levensvoorwaarden van een volk.

Gaza fungeert zo als een morele spiegel voor de wereld. De internationale gemeenschap, die haar mensenrechtenidealen graag proclameert, faalt structureel om deze in de praktijk te brengen wanneer de dader een bondgenoot is. De selectieve toepassing van morele principes ontmaskert de hypocrisie van het mondiale rechtssysteem.

## 5. De onhoudbaarheid van de etnische staat

Een staat die haar identiteit baseert op exclusieve etniciteit of religie, kan per definitie geen democratische gelijkheid garanderen. De fundamentele spanning tussen een “Joodse” en een “democratische” staat leidt tot structurele ongelijkheid. Pogingen tot hervorming binnen dit kader blijven daarom beperkt; de structuur zelf is het probleem.

Zoals de geschiedenis van Zuid-Afrika aantoont, is een systeem van apartheid niet te hervormen, slechts te beëindigen. De bevrijding van Palestina is niet enkel een nationale, maar een morele noodzaak — een bevrijding die ook Israël zelf zal verlossen van de permanente staat van oorlog waarin het leeft.

## 6. Kanaan als morele en politieke herbronning

De weg vooruit vereist een fundamentele herziening van het staatsmodel. In plaats van Israël als exclusieve Joodse staat en Palestina als bezet gebied, stelt dit essay het concept van **Kanaan** voor: een seculiere, democratische en multiculturele staat waarin Joden, Palestijnen, christenen en anderen gelijke rechten bezitten.

De naam *Kanaan* symboliseert niet enkel een geografische herkomst, maar een ethische terugkeer: een terugkeer naar het gedeelde, naar het menselijke. Het verwijst naar de tijd vóór scheiding en bezetting, toen het land niet eigendom van volkeren was, maar leefruimte van mensen.

Kanaan staat voor een postzionistische horizon waarin identiteit niet langer wordt gedefinieerd door angst of exclusiviteit, maar door gedeelde verantwoordelijkheid. Waar de geschiedenis niet wordt vergeten, maar getransformeerd tot basis voor wederzijds begrip.

Dit model is geen utopie, maar een noodzakelijke herstart. Het biedt een perspectief waarin de Joodse veiligheid niet ten koste van Palestijnse vrijheid gaat, maar juist met haar samenvalt. Want ware veiligheid bestaat slechts in rechtvaardigheid.

## **Conclusie**

Het conflict in Palestina is niet slechts een geopolitieke kwestie, maar een lakmoesproef voor het morele bewustzijn van de mensheid. De structurele bezetting, de ideologische blindheid en de internationale hypocrisie tonen hoe ver de wereld verwijderd is geraakt van het principe van universele rechten.

Kanaan is in die zin niet alleen een politiek voorstel, maar een morele uitnodiging: om te herdenken, te erkennen en te herbeginnen. Om een wereld te scheppen waarin lijden niet wordt vererfd, maar opgeheven; waarin herinnering niet tot wapen verwordt, maar tot brug.

De toekomst van het Heilige Land ligt niet in muren, macht of angst, maar in de moed om los te laten wat gebouwd is op onrecht. De mensheid zal pas werkelijk thuiskomen in Kanaan — het land dat niet toebehoort aan een volk, maar aan het geweten.